

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз 1208/2015
21.01.2016. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јанка Лазаревића, председника већа, Бате Цветковића, Горана Чавлине, Драгана Аћимовића и Радослава Петровића, чланова већа, са саветником Врховног касационог суда Наташом Бањац, као записничарем, у кривичном предмету окривљене З.К., због кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 1. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца, Ктз - 1105/15 од 29.12.2015. године, поднетом против пресуде Вишег суда у Лесковцу ЗКж бр. 171/15 од 02.09.2015. године, у седници већа одржаној дана 21.01.2016. године, једногласно, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ захтев за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца Ктз - 1105/15 од 29.12.2015. године као основан, и **УТВРЂУЈЕ** да је правноснажном пресудом Вишег суда у Лесковцу ЗКж бр. 171/15 од 02.09.2015. године повређен закон-члан 359. став 1. у вези са чланом 112. став 3. тачка 3) и чланом 234. став 1. Кривичног законика у корист окривљене З.К.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лесковцу ЗК.бр.830/14 од 23.03.2015. године, окр. З.К. оглашена је кривом за кривично дело злоупотреба службеног положаја из члана 359. став 1. Кривичног законика (КЗ) и изречена јој је условна осуда тако што јој је утврђена казна затвора у трајању од 3-три месеца и истовремено одређено да се ова казна неће извршити уколико окривљена у року од 1-једне године по правноснажности пресуде не учини ново кривично дело. Истом пресудом окривљена је обавезана на плаћање суду паушала у износу од 3.000,00 динара у року од 15 дана по правноснажности пресуде.

Виши суди у Лесковцу, пресудом ЗКж бр. 171/15 од 02.09.2015. године поводом жалбе браниоца окр. З.К., адв. Д.М. из Л., а по службеној дужности преиначио је пресуду Основног суда у Лесковцу ЗК.бр.830/14 од 23.03.2015. године, у погледу правне оцене дела, тако што је радње окривљене правно квалификовао као кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 1. КЗ, те према окр. З.К., услед застарелости кривичног гоњења,

применом члана 422. став 1. тачка 3) ЗКП у вези са чланом 104. став 6. и чланом 103. став 1. тачка 6. КЗ, одбио оптужбу за кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 1. КЗ и одлучио да трошкови кривичног поступка падају на терет буџетских средстава.

Републички јавни тужилац поднео је захтев за заштиту законитости против правноснажне пресуде Вишег суда у Лесковцу ЗКж бр. 171/15 од 02.09.2015. године, због повреде кривичног законика-члана 359. став 1. у вези са чланом 112. став 3. тачка 3) и чланом 234. став 1. КЗ, са предлогом да Врховни касациони суд уважи захтев и пресудом утврди да је Виши суд у Лесковцу пресудом ЗКж бр. 171/15 од 02.09.2015. године повредио члан 359. став 1. у вези са чланом 112. став 3. тачка 3) КЗ или да наведену пресуду преиначи због повреде члана 234. став 1. КЗ.

Врховни касациони суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости браниоцу окр. З.К., адв. Д.М., сходно одредби члана 488. став 1. Законика о кривичном поступку (ЗКП) и у седници већа коју је одржао без обавештавања Републичког јавног тужиоца и браниоца окривљене (члан 488. став 2. ЗКП) будући да није нашао да би њихово присуство било од значаја за доношење одлуке, размотрио списе предмета са правноснажном пресудом против које је поднет захтев за заштиту законитости и након оцене навода у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца је основан.

Основано Републички јавни тужилац у захтеву за заштиту законитости истиче да су побијаном другостепеном пресудом повређене одредбе члана 359. став 1. у вези са чланом 112. став 3. тачка 3) и чланом 234. став 1. КЗ, чиме указује на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 2) ЗКП по питању да ли је у погледу кривичног дела које је предмет оптужбе примењен закон који се не може применити.

Оптужним актом јавног тужиоца и изреком првостепене пресуде Основног суда у Лесковцу окр. З.К. стављено је на терет да је извршила кривично дело злоупотреба службеног положаја из члана 359. став 1. КЗ, тако што је као службено лице, у својству директора М. ш. у Л., прекорачењем граница свог службеног овлашћења прибавила другом какву корист, и то М.К., са којом је, противно одредбама члана 37. став 1. Закона о раду и члана 132. Закона о основама система образовања и васпитања, дана 01.09.2008. године закључила уговор о раду бр. 669, а потом дана 01.09.2009. године уговор о раду бр.887 на основу којег је М.К. засновала радни однос на одређено време на радном месту наставника здравствене неге и била у радном односу на одређено време дуже од 12 месеци.

Према разлозима побијане другостепене пресуде (страна 4. став други и трећи), другостепени суд је заузео становиште да је окр. З.К. инкриминисане радње предузела у својству одговорног лица, а не службеног лица како је утврђено првостепеном пресудом и следствено томе, да су радњама окривљене остварена обележја кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из

члана 234. став 1. КЗ, пошто је, полазећи од одредаба Закона о јавним службама (чл. 1. и 3, те чл. 16, 17. и 19.) према којима су права и дужности директора који руководи установом образовања као обликом организовања делатности која представља јавну службу, изједначена са правима и дужностима директора предузећа, као и од одредаба члана 112. став 3. и 5. КЗ које одређују појам службеног, односно одговорног лица, закључио да окривљеној у М. ш. у којој је обављала дужност директора, није поверено вршење јавних овлашћења.

Предње правно становиште другостепеног суда, по оцени Врховног касационог суда, с правом се оспорава као погрешно у захтеву за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца, из следећих разлога:

Одредбом члана 112. став 3. тачка 3) КЗ, прописано је да се службеним лицем сматра лице у установи, предузећу или другом субјекту којем је поверено вршење јавних овлашћења, које одлучује о правима, обавезама или интересима физичких или правних лица или о јавном интересу.

Законом о јавним службама („Службени гласник РС“ бр. 42/91, 71/94, 79/05), у члану 1. став 1, прописано је да се јавном службом сматрају установе, предузећа и други облици организовања утврђени законом, који обављају делатности, односно послове којима се обезбеђује остваривање права грађана, односно задовољавање потреба грађана и организација, као и остваривање другог законом утврђеног интереса у одређеним областима. Одредбом члана 3. став 1. истог закона, одређене су области у којима се оснивају установе ради обезбеђивања остваривања права утврђених законом и остваривања другог законом утврђеног интереса, па је између осталих наведена област образовања, а ставом 2. истог члана, прописано је да се делатности, односно послови у областима из става 1., којима се не обезбеђује остваривање законом утврђених права и другог законом утврђеног интереса, не обављају као јавне службе у смислу тог закона.

Закон о основама система образовања и васпитања (Службени гласник РС“ бр. 62/03 ... 101/05) прописује, у члану 5. став 1, да делатност образовања и васпитања обавља установа у складу са овим и посебним законом, а у ставу 2. истог члана, да се на оснивање и рад установе из става 1, примењују прописи о јавним службама. У члану 6. став 1. истог закона, прописано је да у установи образовно-васпитни рад обављају наставник, васпитач, стручни сарадник, помоћни наставник и друго лице у складу са овим и посебним законом, док је одредбом члана 58. став 1, прописано да радом установе руководи директор, чија је надлежност и одговорност за законитост рада и за успешно обављање делатности установе одређена у члану 61. тог закона.

Закон о средњој школи („Службени гласник РС“ бр. 50/92 ...101/05) прописује, у члану 1. став 1, да је средња школа установа за обављање делатности у области средњег образовања и васпитања, а у ставу 2. истог члана, да средња школа обавља образовно-васпитну делатност остваривањем наставног плана и програма.

Из напред наведеног и цитираних прописа који су били на снази у време извршења предметног дела, произилази да су инкриминисане радње окривљене предузете у циљу запошљавања наставног кадра, чијим радом се остварује образовно-васпитна делатност средње школе као јавне службе, због чега су услови за запошљавање прописани посебним законом (у конкретном случају одредбама члана 122. тада важећег Закона о основама система образовања и васпитања, коме је одговарајући члан 132. новог закона који је ступио на снагу 11.09.2009. године), дакле произилази да се ради о пословима којима се врше тој установи поверена јавна овлашћења ради остваривања законом утврђеног јавног (општег) интереса и права грађана на образовање и васпитање (члан 4. Закона о основама система образовања и васпитања, члан 11. Закона о средњој школи). Самим тим, у обављању тих послова окривљена као орган који руководи радом и одговара за законитост рада наведене установе, има својство службеног лица, у смислу члана 112. став 3. тачка 3) КЗ, што се основано истиче у захтеву за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца, а не својство одговорног лица, како погрешно закључује другостепени суд, које својство у смислу одредбе члана 112. став 5. КЗ, има у случају обављања послова који се не односе непосредно на образовно-васпитну делатност установе, већ су у смислу одредаба члана 3. став 2. Закона о јавним службама и члана 36. Закона о основама система образовања и васпитања, у функцији обављања те делатности и са истом повезани, али представљају привредно пословање.

С предњим у вези, основано је указивање у захтеву да је погрешан закључак другостепеног суда да су радњама окривљене остварена обележја кривичног дела из члана 234. став 1. КЗ, имајући у виду управо разлику у погледу заштитног објекта, јер је заштитни објекат кривичног дела из члана 359. КЗ правилно и законито вршење дужности и овлашћења која имају одређена физичка лица у правном лицу, док је заштитни објекат кривичног дела из члана 234. КЗ правилно привредно пословање и имовина у том пословању, због чега је ово кривично дело сврстано у групу кривичних дела против привреде.

Следствено реченом, основано се у захтеву за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца, из напред изнетих разлога, указује да је другостепени суд преиначењем првостепене пресуде у погледу правне квалификације кривичног дела и оценом да су радњама окривљене за које је оптужена и оглашена кривом првостепеном пресудом остварена обележја кривичног дела из члана 234. став 1. КЗ, повредио кривични закон у корист окривљене-одредбе члана 359. став 1. у вези са чланом 112. став 3. тачка 3) и чланом 234. став 1. КЗ.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је, на основу члана 490. и члана 492. став 1. тачка 3) у вези са чланом 493. ЗКП, одлучио као у изреци ове пресуде, тако што је усвојио захтев за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца као основан у погледу истакнуте повреде закона учињене другостепеном пресудом и с обзиром да је захтев поднет на штету окривљене, само утврдио постојање наведене повреде закона не дирајући у правноснажну пресуду.

Записничар-саветник
Наташа Бањац,с.р.

Председник већа-судија
Јанко Лазаревић,с.р.